

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01
Львівського національного університету
імені Івана Франка

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Нестор Ольги Юрїївни

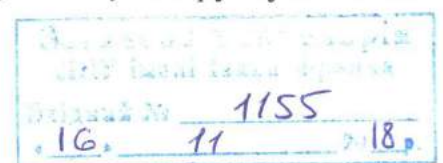
*„Стратегічне фінансове планування в діяльності суб'єктів господарювання
України”,*

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність обраної теми дослідження

Стратегічне фінансове планування – це важлива складова процесу перспективного планування довготривалого розвитку, що сприяє визначенню пріоритетних цілей та завдань вже існуючих чи новостворених компаній, а також їх досягнення в рамках фінансової стратегії. Коректно налагоджений процес стратегічного планування є однією з найважливіших передумов успішної фінансової діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах глобалізації економічних процесів.

Проблематика підвищення ефективності стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема є особливо значущою, оскільки це дає змогу мінімізувати вплив негативних чинників та покращити результативність процесу. Особливо гострими та постійними проблемами є відсутність у великої кількості суб'єктів господарювання розробленої фінансової стратегії, а також низький рівень розуміння керівництвом та фахівцями фінансової сфери її значення для їхньої ефективної діяльності. Виходячи з цього, існує потреба в науковому обґрунтуванні та

розробці ефективної моделі стратегічного фінансового планування в умовах конкурентного середовища, що дасть змогу суб'єктам господарювання враховувати комплекс чинників впливу на їхню діяльність.

Необхідно зазначити, що проблематиці стратегічного фінансового планування присвячено багато наукових праць. Проте в економічній літературі досі залишаються недостатньо висвітленими низка аспектів стратегічного фінансового планування, зокрема визначення сутності поняття “стратегічне фінансове планування” в контексті його взаємозв'язку з фінансовою стратегією та впливу на результати діяльності суб'єктів господарювання України, а також сучасна практика стратегічного фінансового планування, необхідність її удосконалення в умовах глобалізації. Відтак обрана тема дисертаційної роботи є актуальною, має теоретичне і практичне значення.

Мета, об'єкт і предмет дослідження відповідають обраній темі дисертації. Зміст визначених у роботі завдань структурно побудований, достатньо повний і логічно узгоджений та розкриває поставлену мету.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Нестор О. Ю. є складовою наукових досліджень Львівського національного університету імені Івана Франка. У межах науково–дослідної роботи кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка “Фінансові стратегії розвитку економіки України” (державний реєстраційний номер 0112U004029) автором проаналізовано середовище функціонування суб'єктів господарювання в контексті інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема й запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності процесу стратегічного фінансового планування; а також “Формування фінансового потенціалу національної економіки” (державний реєстраційний № 0116U001677), внесок автора полягає у розробленні методичного підходу до проведення дослідження теоретичних та методичних аспектів стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в т. ч. нормативно-правові акти з питань організації процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, офіційні дані Державної служби статистики України, монографії та наукові публікації, методичні рекомендації Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інтернет-ресурси, аналітичні дослідження провідних аудиторських компаній та власні розрахунки автора.

У дисертаційній роботі автор використав широкий перелік загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме історичний, діалектичного пізнання, формалізації, фінансового аналізу, опитування, індукції та дедукції, теоретичного узагальнення і системного аналізу, статистичний, логічний, графічний і табличний.

Достовірність та обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, використанням у практичній діяльності суб'єктів господарювання, а також в навчальному процесі.

Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, їх новизна

Новизна дисертаційної роботи полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних, методичних та прикладних аспектів стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, обґрунтуванні основних напрямів підвищення його ефективності. Зокрема, можна виділити такі наукові результати, які становлять особистий внесок дисертанта.

У роботі узагальнено погляди вчених-економістів та обґрунтовано авторське тлумачення сутності поняття “стратегічне фінансове планування” як процесу розроблення і підтримання відповідності між фінансовими цілями та

ресурсним потенціалом суб'єктів господарювання, що спрямований на концентрацію їхніх ресурсів для досягнення заздалегідь визначених вимірних результатів та розширено головну мету стратегічного фінансового планування наступним чином: забезпечення суб'єктів господарювання фінансовими ресурсами для покращення їх реакції на зміни зовнішнього середовища, підтримання фінансової стійкості шляхом оптимізації пропорцій в майбутньому, комплексне наукове обґрунтування проблем, з якими можуть зіткнутися суб'єкти господарювання у майбутньому періоді та розробка на цій основі показників розвитку на плановий період (с. 30).

Автором удосконалено визначення сутності поняття “архітектоніка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування” як сукупності інформації, а також засобів та методів її обробки, необхідної для здійснення стратегічного фінансового планування і прийняття відповідних управлінських рішень та запропоновано структуру архітектоніки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування, що складається з двох груп показників, які ґрунтуються на інформації з зовнішніх та внутрішніх джерел (п. 1.2).

В аналітичній частині роботи висвітлено значення фінансової стратегії суб'єктів господарювання України для ефективного процесу стратегічного фінансового планування. Уточнено сутність поняття “фінансова стратегія” як однієї з найважливіших функціональних стратегій, яка є комплексом дій для досягнення фінансових цілей суб'єктів господарювання та ефективного використання їхнього ресурсного потенціалу у довготривалій перспективі (с. 92). Визначено умови ефективності впливу фінансової стратегії на фінансовий стан і розвиток суб'єктів господарювання (с. 91).

У п. 2.2. роботи розкрито основні чинники впливу на ефективність стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, серед яких виокремлено: високий рівень залежності від світової кон'юнктури, нестабільний стан економіки України, інфляційні процеси, податкова політика, відсутність ефективної нормативно–правової бази діяльності, організаційно–правові форми ведення господарської діяльності, сфера і характер діяльності,

неможливість розроблення єдиної методики стратегічного фінансового планування, відсутність методики здійснення ефективного стратегічного планування в умовах нестабільного ринкового середовища, низька якість стратегічних фінансових планів, відсутність стратегії розвитку країни, незадовільний рівень складності стратегічного фінансового плану, рівень підготовки та досвідченість безпосередніх розробників стратегічних фінансових планів, негативне ставлення керівництва до стратегічного фінансового планування, відсутність науково обґрунтованих і стандартизованих фінансових стратегій, ігнорування стратегічного аналізу навколишнього середовища, невпорядковане управління, слабкий фінансовий контроль, недосконала система внутрішнього контролю, некоректне формулювання фінансових цілей та невміння працювати з ними як з основою стратегічного фінансового планування, концентрація керівництва суб'єктів господарювання на вирішенні оперативних проблем і недостатнє приділення уваги стратегічному фінансовому плануванню, надмірне делегування функції планування безпосередньо залученим до процесу фахівцям, безсистемність здійснення стратегічного фінансового планування, низький рівень координації, неналежно налагоджена система інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання.

Дисертантом оцінено вітчизняну практику стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання й виокремлено чинники впливу на ефективність стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання. Здійснено аналіз вітчизняної практики стратегічного фінансового планування шляхом збору й аналізу структурованих даних тридцяти вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм (п. 2.3). На основі результатів проведеного аналізу зроблено наступні висновки: відсутність у великої кількості опитаних суб'єктів господарювання розробленої фінансової стратегії пояснюється низьким рівнем розуміння керівництвом та фахівцями фінансової сфери її значення для їхньої ефективної діяльності, що свідчить про потребу в розробці ефективної моделі стратегічного фінансового планування в

умовах конкурентного середовища.

В рекомендаційній частині роботи автором узагальнено та систематизовано іноземний досвід, що дало змогу обґрунтувати пропозиції щодо напрямів його імплементації у вітчизняну практику. Результатом дослідження світового досвіду стратегічного фінансового планування в розвинених країнах, зокрема Німеччині, США, Японії та Великобританії стало виявлення подібних та відмінних ознак такого процесу в суб'єктів господарювання цих країн світу (п. 3.1). Аргументовано, що спорідненість зумовлена, з одного боку, спільністю умов функціонування суб'єктів господарювання цих держав: всі вони діють у високорозвинених економічних системах, що зумовлює розробку і вдосконалення засобів конкурентної боротьби. З іншого боку, відзначено унікальність підходів до фінансового планування господарської діяльності суб'єктів господарювання, пов'язану, передусім, з унікальністю інформаційних систем, пристосованих для внутрішньонаціональних потреб.

Обґрунтовано, що для здійснення процесу моніторингу фінансового стану та забезпечення ефективного стратегічного управління фінансовою діяльністю вітчизняних суб'єктів господарювання доцільно використовувати інструментарій економетричних симульативних кореляційно–регресійних моделей (п. 3.2). Їх застосування дає змогу реалізувати на практиці системний підхід та врахувати структуру взаємозв'язків між внутрішніми (ендогенними) та зовнішніми (екзогенними) змінними. Розроблено симульативну модель, що надає можливість фінансовому менеджменту змоделювати структуру та тісноту взаємозв'язків між показниками економічної діяльності з врахуванням особливостей функціонування суб'єкту господарювання в умовах конкурентного середовища.

Тестування моделі шляхом оцінки стану системи фінансового планування на майбутній період здійснено на прикладі ТзОВ “Шувар” за період з січня 2007 року по грудень 2016 року на основі даних, які отримано із фактичної фінансової звітності, розміщеної у вільному доступі та публічної статистичної

інформації. Зроблено висновок, що побудована симульативна кореляційно–регресійна модель може бути використана з метою короткотермінового прогнозування значення фінансових показників при формуванні та реалізації механізму стратегічного фінансового планування розвитку суб'єктів господарювання з врахуванням нестабільного розвитку економічних процесів.

Дисертантом обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення системи інформаційно–аналітичного забезпечення з метою мінімізації впливу негативних чинників та покращення результативності процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України. Розроблено форму стратегічного фінансового плану, використання якої в практичній діяльності дає змогу підвищити ефективність стратегічного фінансового планування. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності процесу стратегічного фінансового планування в умовах глобалізації економічних відносин, що включають розроблення оптимальної послідовності процесу стратегічного фінансового планування (п. 3.3).

Зазначене вище дає змогу зробити висновок, що поставлені автором мета та завдання в дисертаційній роботі виконані. Висновки та рекомендації, сформульовані у роботі, відповідають її змісту і підтверджують наукову оригінальність проведеного дослідження.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертаційної роботи

Наукові положення, висновки й рекомендації, отримані дисертантом за результатами дослідження, є вагомим внеском у розвиток теоретичних, методичних та практичних засад стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані суб'єктами господарювання в частині вдосконалення процесу стратегічного фінансового планування з метою підвищення його ефективності.

Окремі положення проведеного дослідження використані у практичній діяльності суб'єктів господарювання, що підтверджується відповідними документами, які представлено у дисертаційній роботі. Зокрема, в діяльності державного підприємства “Новороздільське державне гірничо-хімічне підприємство “Сірка”” (довідка № 01-464 від 28.11.2016 р.), ТОВ “ТД “Укренергоізолятор”” (довідка № 183 від 09.12.2016 р.), ТОВ “АКБ “Тяжмашкомплект”” (довідка № 32/1 від 05.12.2016 р.).

Науково-методичні положення дисертації застосовують у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін “Управління фінансами суб'єктів господарювання”, “Стратегічне управління фінансами”, “Фінанси підприємств”, “Фінансовий менеджмент”, “Фінансовий аналіз” (довідка № 5697-Н від 19.12.2016 р.).

Повнота викладення положень дисертації в опублікованих працях і авторефераті

Основні результати дослідження опубліковано у 21 науковій праці загальним обсягом 6,75 д. а., у тому числі 4 у співавторстві (особисто автору належать 5,86 д. а.), серед них 8 статей у наукових фахових виданнях, в тому числі 1 стаття в наукометричному виданні; 1 стаття в іноземному виданні; 12 тез доповідей на конференціях. Кількість та обсяг друкованих праць Нестор О. Ю. відповідають встановленим вимогам щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Результати дослідження доповідались, обговорювались та одержали позитивну оцінку на 12 науково-практичних конференціях, які проводились у таких містах України, як Дніпропетровськ, Київ, Львів, Одеса, Ужгород.

Зміст автореферату в повній мірі розкриває основні положення дисертаційної роботи, а також отримані автором наукові результати, висновки та рекомендації і є ідентичним основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Не применшуючи значення наукового доробку автора, разом із тим необхідно звернути увагу на деякі положення дисертаційної роботи, які, на наш погляд, мають дискусійний характер, містять недоліки чи потребують додаткового обґрунтування.

1. У дисертації, п. 1.3 недостатньо уваги приділено критичному аналізу методів реалізації стратегічного фінансового планування вітчизняних суб'єктів господарювання. Зокрема автору доцільно було проаналізувати найпоширеніші методи стратегічного фінансового планування, які визначено на основі статистичних даних дослідження, а саме: розрахунково-аналітичний, економічного аналізу, прогнозування з точки зору їхнього впливу на ефективність стратегічного фінансового планування в умовах розбудови ринкової економіки та посилення глобалізаційних процесів.

2. Окремі рекомендації автора є декларованими і потребують додаткового обґрунтування та роз'яснення, зокрема недостатньо аргументованими є пропозиції щодо дотримання всеохоплюючого підходу, а також щодо застосування розподілу відповідальності між керівництвом суб'єктів господарювання і працівниками (п. 3.3). Незрозумілими при цьому є механізми забезпечення дотримання таких рекомендацій.

3. Дисертантом у п. 2.2 справедливо серед основних чинників впливу на розвиток стратегічного фінансового планування зазначено незадовільний рівень складності стратегічного фінансового плану та низький рівень координації в системах фінансового планування суб'єктів господарювання (пункти 11 та 23 відповідно). Водночас, у роботі недостатньо розкриті й аргументовані ці чинники і не розглядаються можливі шляхи усунення зазначених проблем. З огляду на контекст це було б доречним.

4. Робота значно б виграла, якби, розглядаючи архітектуру системи інформаційно-аналітичного забезпечення, здобувач запропонував шляхи вирішення низки проблем, котрі потребують більш глибокого доопрацювання (с. 72), зокрема зниження рівня недостовірності та інтеграція різних видів

інформації (бухгалтерської, фінансової, звітної, статистичної), а також зменшення витрат на утримання системи. В контексті пошуку шляхів підвищення ефективності стратегічного фінансового планування та зниження витрат на його проведення це було б особливо актуально.

5. У п. 3.2 дисертантом запропоновано сукупність чинників, значення яких будуть визначені за допомогою економетричної моделі, що формують множину ендогенних змінних, зокрема величина основних виробничих засобів, чистий прибуток, показник рентабельності виробництва, показник оборотності (загальний), показник загальної ліквідності, показник загальної платоспроможності, показник фінансової стабільності. Доцільно було б доповнити цей перелік показником ефективності використання ресурсів суб'єктів господарювання. Групу чинників, значення яких вже є відомими перед побудовою економетричної моделі, що формують множину екзогенних внутрішніх змінних, варто було б розширити показником обсягу реалізованої продукції, що дозволило б значно покращити розроблену автором модель.

6. В систему запропонованих показників коефіцієнтного аналізу (п.3.3) доцільно ввести коефіцієнт монетизації, як співвідношення позитивного чистого грошового потоку до чистого прибутку, який буде підтверджувати збалансованість цих індикаторів на потрібному рівні та забезпечувати платоспроможність і фінансову стійкість. Враховуючи взаємозв'язок між коефіцієнтами фінансової незалежності та фінансової залежності, рекомендоване значення останнього повинно бути менше ніж 2.

Однак, наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Нестор О. Ю., а наявність дискусійних положень свідчить про складність обраного напрямку дослідження.

Загальна оцінка дисертації та її відповідності існуючим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Нестор О. Ю. "Стратегічне фінансове планування в діяльності суб'єктів господарювання України" є цілісним, завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, має свою актуальність,

теоретичне та практичне значення. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Положення роботи, висновки та пропозиції достатньо обґрунтовані та достовірні. Зміст автореферату адекватно відбиває основні положення дисертації.

Згідно існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи, опубліковано у фахових наукових виданнях, у тому числі стаття у виданні України, яке індексується у міжнародних наукометричних базах та іноземному виданні, обговорено та схвалено на науково–практичних конференціях різного рівня.

У цілому дисертація на тему “Стратегічне фінансове планування в діяльності суб’єктів господарювання України” відповідає вимогам, передбаченими пунктами 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 зі змінами та доповненнями, а її автор Нестор Ольга Юріївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку,
аналізу і аудиту

Донецького національного
університету імені Василя Стуса

Є. Є. Іонін